

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท ได้มีผู้ให้ความหมายและความคิดเห็นเกี่ยวกับคำว่า "บทบาท" (Role) ไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2523 : 520) ได้ให้ความหมายของคำว่า "บทบาท" ว่าหมายถึง ทำทำตามบท, ว่าตามบท

ภิญโญ สาร (2519 : 283) ได้ให้ความหมายของบทบาท ไว้ว่า บทบาท หมายถึง ความมุ่งหวังที่บุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างไร อย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทหน้าที่นี้มีควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรง อยู่เสมอ

ทองคุณ หงส์พันธุ์ (2512 : 7) กล่าวว่า บทบาทหมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง และงานพิเศษที่ควรต้องทำ

จีรพันธ์ กาญจนจิตรรา (2522 : 20) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า บทบาท ไว้ว่า

ความหมายของบทบาทอาจแยกพิจารณาได้สองทาง คือ ถ้าพิจารณาทางด้านโครงสร้างของสังคม (Social Structure) แล้ว บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะของบทบาทออกมาโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครอบตำแหน่งนั้น และ อีกทางหนึ่ง คือ พิจารณาด้านการแสดงบทบาทหรือการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Social interaction) บทบาทจะหมายถึง ผลเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการปะทะสังสรรค์นั้น

คิงเลย์ (Kingley 1949 : 90) กล่าวว่า "บทบาทเป็นความเกี่ยวข้องของพฤติกรรมของผู้แสดงกับตำแหน่งทางสังคม ซึ่งบทบาทในที่นี้ไม่ได้หมายถึงรูปแบบมาตรฐานว่าบุคคลนั้นควรแสดงพฤติกรรมใดออกมา หรือหมายถึงการทำให้เข้าถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้นั้น แต่หมายถึง สิ่งที่ผู้แสดงกระทำอยู่เสมอเป็นปกติ ในฐานะที่ดำรงตำแหน่งนั้น"

สแตนเฟลด์ (Stanfeld 1951 : 360) กล่าวว่า "บทบาทของบุคคลใดก็คือรูปแบบหรือชนิดของพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งน่าจะมีความเหมาะสมกับบุคคลนั้น ๆ และเป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของบุคคลที่อยู่ในกลุ่ม"

เดวิส (Davis 1962 : 40) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบว่า "การที่บุคคลดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ดังนี้ จะต้องเป็นที่รู้จักและเข้าใจกันระหว่างบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งกับบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย"

กู๊ด (Good 1973 : 502) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้เป็นสองนัย "นัยหนึ่งหมายถึง พฤติกรรมของแต่ละคนที่แสดงออกอยู่เป็นประจำภายในขอบเขตของกลุ่ม อีกนัยหนึ่งหมายถึง รูปแบบพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนที่แสดงออกตามหน้าที่ที่มีอยู่ในสังคม"

ในแง่จิตวิทยาสังคม ลินด์เซย์ และ อารอนสัน (Lindzey and Aronson 1954 : 462-463) ได้ขยายความเพิ่มเติมว่า "บทบาทเป็นสิ่งที่ไม่มีความสมบูรณ์แบบในตัวเอง เนื่องจากบทบาทแต่ละบทบาทในลักษณะสังคมเดียวกัน ย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน"

สรุปได้ว่า บทบาท เป็นแบบแผนพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งจากความคาดหวังของตนเองหรือของบุคคลอื่นในสังคม เมื่อดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นตำแหน่งที่ได้มาโดยกำเนิดหรือได้มาจากความสามารถก็ตาม

เกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอน สุจริต เพ็ชรชอบ (2512 : 12) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในสังคมไว้ดังนี้

1. บทบาทในการให้การศึกษา
2. บทบาทในการอบรมศีลธรรมจรรยา
3. บทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรม

4. บทบาทในการร่วมกิจกรรมของชุมชน
5. บทบาทในการ เป็นผู้นำ
6. บทบาทในการศึกษา วิจัย และวิเคราะห์สังคม
7. บทบาทในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
8. บทบาทในการปฏิรูปสังคม

อย่างไรก็ตาม บทบาทของครูในสังคมดังกล่าว ครูทำได้มากนักน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง ศรัทธา และความตั้งใจจริง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ่ำไพ สุจริตกุล 2524 : 2) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ที่ครูประถมศึกษาควรปฏิบัติ ซึ่งเป็นหน้าที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ไว้ดังนี้คือ

1. ค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร วิธีสอน การวัดผล การประเมินผล และการใช้แบบประเมินผลแบบต่าง ๆ ตามหลักสูตรใหม่
2. นำเอาความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ มาใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่งานการสอนในความรับผิดชอบอย่างได้ผล
3. เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนกับเพื่อนครูอยู่เสมอ
4. มีการเตรียมตัวก่อนทำการสอนทุกครั้ง ซึ่งได้แก่การดูกำหนดการสอน ตารางสอนและกำหนดวิธีสอน การใช้สื่อการเรียนเป็นการล่วงหน้า เป็นต้น
5. มีการเตรียมสื่อการเรียนที่ใช้ประกอบการสอนไว้ล่วงหน้าทุกครั้ง
6. ตั้งใจทำการสอน เข้าสอนและเลิกสอนตามเวลาที่กำหนด ไม่นำเอางานอื่นมาทำในชั่วโมงการสอน และมีเวลาทำการสอนตลอดปีตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ (ในกรณีที่มีวันหยุดมาก ให้ทำการสอนชดเชยจนมีเวลาครบ)
7. มีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนทำการสอน
8. พัฒนาบุคลิกภาพและเทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับวัย ความรู้ความสามารถของนักเรียนอยู่เสมอ
9. ตรวจสอบและติดตามผลงานที่ได้มอบหมายให้นักเรียนทำทุกครั้ง ให้ความสนใจและ

ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนเป็นพิเศษ

10. สอนเน้นให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มและปฏิบัติจริง

11. มีการสอดแทรกเรื่องจริยธรรมในการสอนทุกครั้ง

12. มีการจัดและประเมินผลความรู้ ความสามารถ ของนักเรียนครบถ้วนตามจุด

ประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และได้บันทึกผลการวัดและประเมินผลลงในแบบประเมินอย่างถูกต้องเรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน

13. เลือกใช้วิธีและเครื่องมือวัดประเมินผลได้อย่างเหมาะสม

14. นำเอาผลของการวัดและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นกว่าเดิม

15. มีการรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบตามกำหนด

16. ปลุกฝังให้นักเรียนดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน อุปกรณ์ในห้องเรียน มีพอใช้ตามความจำเป็น ได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ ห้องเรียนมีบรรยากาศสดชื่น เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งห้องเรียนและตกแต่งด้วยผลงานของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่

17. ปลุกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักความสะอาด สังเกตได้จากเครื่องแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ บริเวณโรงเรียนและอาคารสถานที่ ฯลฯ เป็นต้น

18. ปลุกฝังนิสัยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกในทางที่ถูก เช่น กล้าพูด กล้าแสดงกับแขกที่มาเยี่ยมโรงเรียน ไม่มีการแสดงกิริยาอาการเหนียมอาย เป็นต้น

19. ปลุกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูได้ตามลำพัง โดยไม่ต้องมีครูคอยควบคุมหรือออกคำสั่ง

20. ปลุกฝังให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวางแผนงานและปฏิบัติงานร่วมกัน

21. ปลุกฝังให้นักเรียนมีกิริยามารยาทและน้ำใจอันดีงามต่อครู เพื่อนนักเรียน และบุคคลทั่วไป

22. สนใจนักเรียนที่เรียนอ่อนให้ได้รับการสอนซ่อมเสริมและเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด

23. ตรวจสอบผลงานของนักเรียนให้มีความประณีต เรียบร้อยแสดงถึงความตั้งใจ และเอาใจใส่ของครูผู้สอน

24. ดูแหล่งเรียนให้มื่ออุปกรณ์ประจำห้องและสื่อการเรียนไว้เพียงพอและใช้ประกอบการสอนได้

25. ดูผลผลการเรียนของนักเรียนในวิชาที่สอนให้ก้าวหน้ากว่าเดิม

นอกจากบทบาทของครูโดยทั่ว ๆ ไป ดังกล่าวแล้วยังมีนักการศึกษาได้เขียนบทความ และหนังสือต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องบทบาทของครูพลศึกษาไว้ดังนี้

สำรวย ไชยรงค์ (2508 : 32) กล่าวไว้ว่า

ครูพลศึกษาปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญที่สุดในโลก ผู้ที่จะทำงานได้ผลดีจะต้อง มีคุณสมบัติพิเศษ นอกจากจะมีความชำนาญในกีฬาเป็นเยี่ยมแล้ว จะต้องเป็นผู้มี ระเบียบวินัย เอาจริงเอาจัง มีเหตุมีผล เสียสละ แก่ส่วนรวมเป็นใหญ่ ทำตน เป็นที่รักใคร่นับถือของชนทั้งหลาย จนมีคำพูดติดปากว่า "พ่อ" ปัจจุบันทุกชาติ ต้องการพลเมืองที่ดี เป็นที่ยกย่อง เกรงขามของชนชาติอื่น ๆ พลเมืองดีจะต้องได้ รับการฝึกอบรมจากครูพลศึกษาที่ดี

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523:41-45) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูพลศึกษาไว้ว่า ครูพลศึกษานับว่าเป็นครูที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากกว่าครูที่สอนวิชาอื่น ๆ ในชั้นเรียน คือ นอกจากจะมีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนในห้องเรียนแล้ว ยังต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่นในตอนเย็น วันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือ วันหยุดราชการอีกด้วย ซึ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของครูพลศึกษามีดังนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบที่สำคัญโดยตรงของครูพลศึกษา ที่จะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือที่โรงเรียนได้วางไว้

2. หน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดโปรแกรมพลศึกษา เพื่อส่งเสริม หลักสูตร เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน การจัดโครงการพลศึกษาพิเศษและการจัดพลศึกษาเพื่อนันทนาการในเวลาว่าง

3. หน้าที่และความรับผิดชอบ ในการทำงานร่วมกับเพื่อนครูคนอื่น ๆ ตามปกติในโรงเรียนจะมีครูพลศึกษาหลายคน ครูแต่ละคนจะต้องทำงานร่วมกัน ประสานงานกันได้

4. หน้าที่และความรับผิดชอบในการเคารพต่อนโยบาย และระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เช่น นโยบายระเบียบเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ครูทุกคนควรปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
5. หน้าที่และความรับผิดชอบในการเคารพ และเข้าใจในหลักสูตรสายวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียน
6. หน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อวิชาชีพ เช่น เป็นสมาชิกสมาคมหรือองค์การวิชาชีพค้นคว้าและวิจัยความรู้และวิธีการใหม่ ๆ

บุคควอลเตอร์ และ ชวัก (Bookwalter and Swagg 1969 : 11) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะมีอาชีพเป็นครูสอนผลึกษากว่า "จะต้องประกอบด้วยแรงจูงใจในการสอน มีพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมทางด้านผลึกษาโดยเฉพาะ มีความรู้ทักษะ ความชำนาญเฉพาะอย่าง มีความรู้ทางการศึกษา มีการตัดสินใจด้วยตนเอง มีความสามารถในการใช้ภาษาและมีศีลธรรมอันดี

บุชเชอร์ และ ลีต (Bucher and Leed 1970 : 156-157) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณของครู ซึ่งองค์การการศึกษาแห่งชาติยอมรับว่าเป็นจรรยาบรรณของครู และคณะกรรมการดำเนินการองค์การสุขศึกษา ผลึกษา และสันทนากการ ได้สนับสนุนจรรยาบรรณนี้ด้วยคือ

1. ครูผลึกษาต้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน
2. ครูผลึกษาต้องพัฒนาโปรแกรมการศึกษาและให้บริการแก่ประชาชน
3. ครูผลึกษาจะต้องพยายามยกมาตรฐานของครูโดยการส่งเสริมบริการแก่

ประชาชน และพัฒนาคุณค่าเคารพในวิชาชีพ

4. ครูผลึกษาที่เชื่อถือได้ต้องรู้ขอบเขตทางการปฏิบัติในวิชาชีพ อธิบายอุดมการณ์ของวิชาชีพได้ และสามารถให้บริการแก่บุคคลโดยทั่วไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของครูผลึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยตรง ยังไม่มีผู้ทำการวิจัย แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปี พ.ศ. 2512 เพ็ญแข บุญสิทธิ์ (2512 : ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครธนบุรี" โดยส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดวิชา 292 คน ครูใหญ่ 57 คน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชา ตลอดทั้งพื้นฐาน ประสบการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษา ผลของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ลักษณะงานในหน้าที่แบ่งได้เป็น 10 ประการ คือ

1. การเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน
2. งานด้านนิเทศการสอน
3. การควบคุมการสอน
4. การจัดหา เก็บรักษาและบริการอุปกรณ์
5. การอบรม แนะนำ และส่งเสริมนักเรียน
6. การวัดผลนักเรียน
7. งานด้านวิชาการ
8. การประเมินผลครู
9. การส่งเสริมครู
10. การบริหารงานบุคคล

ปี พ.ศ. 2513 สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์ (2513 : ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาพลศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นจังหวัดพระนคร" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูที่สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สังกัดเทศบาล สังกัดกองโรงเรียนราษฎร์ และสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนคร รวม 140 โรงเรียน มีจำนวน 270 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษาไม่มีเวลาพอที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขาดอุปกรณ์การสอน สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกผู้บังคับบัญชาสนับสนุนวิชาพลศึกษาน้อยกว่าวิชาอื่น ผู้ปกครองเอาใจใส่การเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนน้อย ครูเลยนำชั่วโมงพลศึกษาไปทำกิจกรรมอย่างอื่น สอนไม่ทันหลักสูตร และประสบปัญหาในการวัดผลน้อย

ปี พ.ศ. 2518 นิภา เพชรสม (2518 : 16-17) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูประจำการ และนักศึกษาวิทยาลัยครู เกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่ และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา ครูประจำการ และนักศึกษาวิทยาลัยครู" พบว่า

1. ครูควรมีน้ำใจเสียสละ เห็นแก่ความก้าวหน้าของนักเรียนจริง ๆ มีน้ำใจหนักแน่นอดทน มีเมตตากรุณาต่อนักเรียน ไม่มีอคติ เป็นคนมีระเบียบแบบแผน ทำตามระเบียบ ประเพณีอันดีงาม เห็นคุณค่าทางใจมากกว่าทางวัตถุ
2. มีอารมณ์ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม เป็นกันเองกับนักเรียน มีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่งกายดี มีอารมณ์ขัน เอาใจใส่ดูแลนักเรียนให้ความอบอุ่นอยู่เสมอ สามารถเข้าใจต่อเหตุการณ์ได้
3. รู้จักให้ความร่วมมือ มีความรู้สึกอันดีต่อบุคคลอื่น ๆ รอบคอบ สุภาพ สัมกับผู้อื่นดี วางตนดี มีอารมณ์มั่นคง ฉลาด มีไหวพริบดี รู้จักกาลเทศะ และเชื่อถือได้

ในปี พ.ศ. 2522 มานิตย์ โภศลอินทรีย์ (2522 : ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยส่งแบบสอบถาม ไปยังหัวหน้าหมวดพลศึกษาโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 190 คน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครูพลศึกษา ที่สำคัญ คือ

1. การพัฒนานิสัยการออกกำลังกายของนักเรียน
2. กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษา
3. การวางระเบียบการเรียนการสอน
4. การร่วมวางแผนโครงการสอนประจำปี
5. จัดเตรียมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน
6. การกำหนดนโยบายของสายวิชา
7. การเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน
8. การเผยแพร่ชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน
9. การเป็นผู้นำของชุมชน
10. การดำเนินงานอุทิศตนเพื่อวิชาชีพ

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างหัวหน้าหมวดและครู
พลศึกษาทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่
ระดับ .05

ในปี พ.ศ. 2523 จันทน์ อโฆทยานนท์ (2523 : ง-จ) ได้ทำการวิจัย
เรื่อง "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค" ได้
ส่งแบบสอบถาม ถ้ามหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย และครูในหมวดวิชาพลานามัยในส่วนภูมิภาค
จำนวน 426 คน ผลการวิจัย พบว่าบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญมากที่สุดของหัวหน้าหมวดวิชา
คือ ร่วมมือกับครูอาจารย์ในหมวดวิชาจัดวางแผนการสอนของหมวดวิชา จัดครูเข้าสอนตาม
ความถนัดในแต่ละวิชาที่เปิดสอน จัดให้ครูอาจารย์เข้าสอนแทนในกรณีที่ครู อาจารย์ประจำ
วิชา ลา-ป่วย-ขาด ติดตามผลงานที่มอบหมายให้ครู อาจารย์ แต่ละคนรับผิดชอบ แบ่งงาน
ให้ครูอาจารย์ตรงตามความสามารถ โดยมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้โดยตรง และ
เสนอความคิดเห็น เพื่อพิจารณาความดีความชอบของครูอาจารย์ในหมวดวิชาต่อฝ่ายบริหาร

ในปีเดียวกัน สิริวรรณ พุทธิสารสัจฉณ์ (2523 : ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
"บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" โดย
ส่งแบบสอบถาม ถ้ามหัวหน้าหมวดวิชาและครูในหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนรัฐบาลระดับ
มัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 243 คน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญ
ของหัวหน้าหมวดคือ การร่วมมือกับครูอาจารย์ในหมวดวิชาจัดวางแผนงานของหมวดวิชา แล้ว
เสนอต่อฝ่ายวิชาการ การแบ่งงานให้ครูอาจารย์โดยมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบโดย
ตรงให้แต่ละคนตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน การยกย่องเสนอ
ความดีความชอบของครูอาจารย์ในหมวดวิชาต่ออาจารย์ใหญ่

ต่อมาปี พ.ศ. 2524 เกษม ช่วยพจน์ (2524 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
"ปัญหาการจัดและดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา ในสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนนทบุรี" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูพลศึกษาที่มีวุฒิทางพลศึกษา และไม่
มีวุฒิทางพลศึกษา ในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน
213 ชุด ผลการวิจัยปรากฏว่าโรงเรียนชั้นประถมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

นนทบุรี มีการจัดโปรแกรมผลศึกษาในโรงเรียนประกอบด้วย โครงการสอนผลศึกษาในโรงเรียนจัดครบทุกโรงเรียน รองลงมาได้แก่ โครงการจัดแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน โครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โครงการจัดกิจกรรมเพื่อนันทนาการ และโครงการจัดกิจกรรมพิเศษทางผลศึกษาสำหรับนักเรียนที่ผิดปกติ

ส่วนปี พ.ศ. 2525 อินทิรา ลาวัลย์กุล (2525 : ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของอาจารย์สาขาผลศึกษา ในสถาบันผลิตครูผลศึกษา" โดยทำแบบสอบถามไปยังอาจารย์ผลศึกษาในสถาบันผลิตครูผลศึกษา จำนวน 275 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์สาขาผลศึกษาส่วนใหญ่มีบทบาทที่เกี่ยวกับงานด้านการสอนมาก ส่วนด้านการให้คำปรึกษาด้านวิชาการ ด้านการนิเทศ ด้านบริการทางวิชาการ และงานพิเศษอื่น ๆ ได้ปฏิบัติน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทด้านการวิจัยปฏิบัติที่น้อยที่สุด

และในปี พ.ศ. 2526 มนตรี ไชยพันธุ์ (2526 : ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทครูผลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนภูมิภาค ตามการรับรู้ของตนเอง" โดยใช้แบบสอบถามครูผลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 189 คน โรงเรียนราษฎร์ 112 คน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครูผลศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก คือ วัดและประเมินผลทักษะความสามารถในการเรียนวิชาผลศึกษา ชี้แจงและแนะนำให้นักเรียนเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาผลศึกษา วางแผนใช้สถานที่ บทบาทของครูผลศึกษาที่มีต่อนักเรียน คือ กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมผลศึกษา ควบคุมดูแลความปลอดภัยของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้สถานที่และอุปกรณ์ทางผลศึกษา พัฒนานิสัยในการออกกำลังกายของนักเรียน นำนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาด้านร่างกายของนักเรียน ควบคุมดูแลความประพฤติของนักเรียน พัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน บทบาทของครูผลศึกษาที่มีต่อสายวิชาผลศึกษา คือ จัดเตรียมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน จัดเตรียมการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน บทบาทของครูผลศึกษาที่มีต่อโรงเรียน คือ เข้าร่วมประชุมของโรงเรียน เผยแพร่ชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน ให้คำปรึกษากับเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ปฏิบัติงานสุขภาพภายในโรงเรียน ส่วนบทบาทของครูผลศึกษาที่มีต่อวิชาชีพนั้น คือ สร้างภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับการเป็นครูผลศึกษา เผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลศึกษาให้กับบุคคลในวงการอื่น ๆ

งานวิจัยของต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1964 เทเลอร์ และ วอลเตอร์ (Taylor and Walter 1964 :

90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวางแผนการสอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษา" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูพลศึกษาและครูใหญ่โรงเรียนที่อยู่ในเมืองและนอกเมือง จำนวน 30 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 79 ใช้ครูประจำชั้นสอนพลศึกษา ร้อยละ 21 ไม่มีการสอนพลศึกษา โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จะมีการวางแผนการสอน จำนวนครูพลศึกษามีไม่เพียงพอศึกษานิเทศก์ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือ

ปี ค.ศ. 1965 เวอร์คแมน (Workman 1965 : 2518 A) ได้ทำการวิจัย

เรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนทักษะทางกลไกระหว่างครูพลศึกษากับครูประจำชั้น" โดยการเลือกนักเรียนจากโรงเรียน 18 แห่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 200 คน มาทำการทดสอบพบว่า นักเรียนที่เรียนกับครูพลศึกษา มีความสามารถดีกว่ากลุ่มที่เรียนกับครูประจำชั้น ผู้วิจัยได้สรุปว่า ครูที่มีวุฒิทางพลศึกษาสามารถสอนทักษะทางกลไกให้นักเรียนได้ดีกว่าครูประจำชั้น

ปี ค.ศ. 1969 ซิลเวสเตอร์ (Silvester 1969 : 32-36) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"ทัศนคติที่มีต่อการพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา" (Attitude to Physical Education in the Elementary School) โดยใช้แบบสอบถาม ถามผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 172 คน พบว่า ครูที่ไม่มีวุฒิทางพลศึกษาส่วนใหญ่จะปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพังเพราะไม่มีหลักการและวิธีการสอนพลศึกษา ครูที่ได้ศึกษาวิชาพลศึกษามาโดยตรงจะมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษามีความเข้าใจในหลักการและวิธีการสอนพลศึกษาได้ดีกว่า

และปี ค.ศ. 1972 บุชเชอร์ (Bucher 1972 : 560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"ลักษณะของครูที่ดี และคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ" โดยใช้แบบสอบถาม ถามกลุ่มบุคคลที่จะเป็นครูพลศึกษาในอนาคตว่า มีทัศนคติต่อการพลศึกษาอย่างไรบ้าง สรุปลักษณะไว้ดังนี้

1. ครูอาจประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการสอนได้ ถ้าหากครูสามารถร่วมกิจกรรมได้ เป็นสมาชิกชุมชนต่าง ๆ รู้จักคน มีความเห็นใจ มีมนุษยสัมพันธ์
2. เป็นนักวิชาการ ชอบศึกษาหาความรู้จากวิชาต่าง ๆ เสมอ ศึกษาหาความรู้ก่อนที่จะสอน

3. มีอารมณ์ขันใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างนุ่มนวลในสถานการณ์ที่ตึงเครียด
4. มีสุขภาพทางกายและทางจิตดี
5. ชอบช่วยเหลือและบริการผู้อื่น
6. มีคุณสมบัติเป็นผู้นำที่ดี จัดกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้ และสามารถสานิต

การเป็นผู้นำให้เด็กนักเรียนเห็นเอาเป็นตัวอย่าง

และในปี ค.ศ. 1975 เบล (Beale 1975 : 5912 A) ได้วิจัยเรื่อง "การเลือกแบบการสอนวิชาพลศึกษาโดยครูสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา" * โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาทางภาคใต้ของรัฐคาโรไลนา จำนวน 10 โรงเรียน พบว่า โปรแกรมการสอนพลศึกษาเป็นส่วนสำคัญของโปรแกรมในชั้นประถมศึกษา การสอนแบบโปรแกรมมีประโยชน์มาก เพราะเป็นการช่วยพัฒนาเด็กในทุก ๆ ทาง และยังเป็น การช่วยเหลือครูผู้สอน ทำให้การสอนดำเนินตามหลักสูตรด้วยดี ครูผู้สอนพลศึกษาควรจะมี ความรู้ ความสามารถ และเตรียมตัวในการสอนเป็นอย่างดี นักการศึกษาทั้งหลายได้พยายามหาทางปรับปรุงแนวความคิดหรือรูปแบบของการสอนพลศึกษาอยู่ตลอดเวลา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย